
рецидиву і дозволяють отримати досить хороший функціональний та естетичний результат, що покращує якість життя хворих на ЗЕН шкіри повік з ураженням інтермаргінального краю.

Діагностика і лікування епітеліальних епібульбарних новоутворень

Сафроненкова І. О., Буйко О. С., Єлагіна В. А.

ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» (Одеса, Україна)

Актуальність. Новоутворення кон'юнктиви склери в середньому складають близько 9% усіх пухлин очного яблука. В Україні, враховуючи її спекотний та сухий клімат, їх кількість зростає до 35%. Найчастіше хворіють чоловіки (58-88%) середнього віку (46±18) років. Пухлини переважно локалізуються в межах очної щілини, 88% з них – в ділянці лімба. Приблизно у 80% випадків епібульбарні пухлини мають доброякісний характер, в 20% – злоякісний. Епібульбарні пухлини становлять небезпеку як для органу зору, так і для життя при злоякісних новоутвореннях. Показники рецидиву складають 12-50%, метастазування – 22-30%. Тому своєчасна діагностика та лікування даної патології є необхідною.

Мета. Оцінити результати діагностики методом імпресійної цитології (ІЦ) та крихірургічного (КХ) і радіокрихірургічного (РК) лікування епітеліальних епібульбарних новоутворень, виконаних в офтальмоонкологічному центрі ДУ «Інститут очних хвороб та тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України».

Матеріал та методи. Неінвазивне ІЦ дослідження фільтрами Millipore з подальшою мікроскопією отриманого матеріалу протягом 1-2 годин після його забору проведено 98 хворим з епітеліальними пухлинами. Результати клінічного та ІЦ дослідження у пацієнтів з епітеліальними епібульбарними пухлинами порівнювалися з патоморфологічними. РК лікування проведено 31 хворому з епібульбарною карциномою (ЕК). Чоловіків було 24 (77,4%) у віці від 28 до 82 років (медіана 66,3), жінок – 7 (22,6%) у віці від 35 до 74 років (медіана 57). З епібульбарними папіломами (ЕП) РК лікування проведено 18 пацієнтам. Серед них чоловіків було 7 (36,4%) віком від 52 до 78 років (медіана 66,4), жінок – 11 (63,6%) у

віці від 60 до 78 років (медіана 67,5). При ЕК первинні пухлини були у 7 (22,6%) хворих, а ятрогенні – у 24 (77,4%). Ятрогенні пухлини найчастіше спостерігалися після хірургічного лікування (87,5%). З ЕП чоловіків було 7 (36,4%) віком від 52 до 78 років (медіана 66,4), жінок – 11 (63,6%) у віці від 60 до 78 років (медіана 67,5). З ятрогенними пухлинами – 10 (72,7%), з них у 50% - після хірургічного лікування. Первинні пухлини були у 8 (27,3%) хворих.

Кріодеструкція (КД) проведена 12 (38,7%) пацієнтам з ЕК і у 12 (66,7%) пацієнтів з ЕП. Радіокріохірургічне (РК) лікування здійснено 19 (61,3%) хворим на карциному і 6 (33,3%) пацієнтам з папіломами. КД здійснювалася за допомогою кріогенного пристрою на основі балонно-дросельної мікрокріогенної системи яка забезпечує низькі температури в межах – (120-90)°С.

Променева терапія здійснювалася у вигляді брахітерапії з джерелом випромінювання стронцій-90 + ітрій-90, разова вогнищева доза (РВД) опромінення 40 Гр, сумарна вогнищева доза опромінення (СВД) = (200 ± 34,0) Гр.

Результати. При епітеліальних пухлинах правильний клінічний діагноз – карцинома поставлений лише у 8 випадках із 35 (22,9%), а за даними ІЦ - у 22 (62,9%) (p = 0,001). Папіломи клінічно виявлено у 20 із 44 випадків (45,5%), а методом ІЦ – у 29 випадках (65,9%) (p = 0,05).

Найближчі спостереження. Після КД ЕК повна та часткова резорбція пухлини сталася відповідно у 11 (91,7%) і у 1 (8,3%) хворих. Безпосередніх ускладнень після КД не було. При ЕП число пацієнтів з повною резорбцією склало 8 (66,7%), а частковою – 4 (33,3%). Треба відзначити, що при карциномі був один випадок, коли на тлі повної резорбції пухлини, виникали нові осередки. Після РК лікування ЕК повна та часткова резорбція спостерігалася відповідно у 15 (78,9%) та у 4 (21,1%) хворих. При папіломі повною резорбцією відбулась у всіх 8 хворих.

Віддалені спостереження. Після КД рецидиви ЕК були в 2 (16,7%) випадках, а ЕП – в 1 (8,3%). Після РК лікування рецидиви карциноми спостерігалися у 3 (15,7%) хворих. При папіломах рецидивів не спостерігалось.

При РК ліванні карциномі кон'юнктиви склери у 2-х випадках спостерігалися безпосередні ускладнення – іридоцикліт, який

купіювався за допомогою протизапальної терапії. При лікуванні папілом ускладнень не було.

При ЕК 2 (10,5%) виникли метастази в регіонарні лімфовузли через 6-13 місяців після РК лікування. Лікування метастазів проводилося в Інституті Раку (м. Київ).

Висновки. Метод ІЦ може забезпечити швидку діагностику у випадках, коли клінічна діагностика скрутна. Застосування ІЦ дозволяє діагностувати плоскоклітинну карциному – у 62,9% та папіломи – у 65,9% порівняно з клінічним діагнозом. Однак вона не замінює патоморфологічну діагностику. КД і РК - ефективний спосіб лікування хворих на епітеліальні епібульбарні пухлини. Застосування РК впливу дозволяє розширити можливості органозберігаючого лікування хворих на цю патологію, отримати досить хороший функціональний та естетичний результат, що покращує якість життя таких пацієнтів.

Diagnosis and treatment of epithelial epibulbar tumors

Safronenkova I.O., Buyko O.S., Yelagina V.A.

State Institution «Filatov Institute of Eye Diseases and Tissue Therapy of NAMS of Ukraine» (Odesa, Ukraine)

An analysis of clinical and impression cytological diagnostics (IC) of 98 conjunctival epithelial tumors was carried out. It was established that IC provides a rapid diagnosis in 62,9% with squamous cell carcinoma and in y 65,9% with papilloma against 22,9% ($p = 0.004$) and 45,5% ($p = 0.001$) in comparison with clinical diagnosis, respectively. The final diagnosis was established by pathomorphology. Cryosurgica treatment was carried out in 12 (38,7%) cases with squamous cell carcinoma and 12 (66,7%) with papilloma. Radiocryosurgical treatment (RC) was carried out in 19 (61,3%) cases with squamous cell carcinoma and in 6 (33,3%) with papilloma. After one course of cryosurgical the tumor resorption was observed in 91,7% with carcinoma and in 66,7% with papilloma. After one course of RC the tumor resorption was observed in 78,9% with carcinoma and in all patients with papilloma. After cryosurgica treatment in case of epibulbar carcinoma recurrence was observed in 16,7% patients and in 8,3% with papilloma. After RC treatment recurrence was observed in 15,7% patients with epibulbar carcinoma and no relapses were observed with papillomas. Thus Cryosurgical and RC allows to expand the possibilities of organ-preserving treatment for patient with epithelial epibulbar tumors.
